

bende op de terugmelding uit België, Frankrijk, Spanje en Duitsland van in Maastricht en Amby geringde vogels. De volledige verslagen zullen te zijner tijd in het maandblad worden opgenomen.

Met de wens, dat allen een prettige Sint Nicolaas-avond zullen mogen vieren, sluit de voorzitter de vergadering.

te Heerlen, op Woensdag 8 Dec.

Aanwezig mej. Janssen en de heren van Rummelen, Warrink, van Loo, Terhal, Collin, Adams, Rentrop, Dijkstra en Coonen.

Dr. Terhal bespreekt de inhoud van een pamflet over de: „Walvisch van Berckhey: Dat is, Eene beschrijvinghe des grooten Vischs, die tot Berckhey ghestrandet is Ao 1598 den 2 Febr. met eene verclaringhe der dinghen die daernaer ghevolght zijn”.

De heer van Loo laat een bloeiende gaspel-doorn zien, benevens een fasciatie van een sering.

Dr. Dijkstra vertoont en verklaart enkele door hem medegebrachte klapperstenen en concreties van voorwerpen, die water bevatten in een uitgekristalliseerde omhulling.

Dr. Terhal informeert naar een probleem over de groei van een mammothboom, waarvan beweerd wordt, dat hij regelmatig gegroeid zou zijn, tussen 500 vóór en 600 n. Chr., daarna een stilstand vertoonde van 600—800 n. Chr., en dan weer regelmatig doorgroeide. Is deze groeionderbreking te wijten aan twee eeuwen droogte?

De voorzitter, de heer van Rummelen, antwoordde, dat men voor de verklaring van dit probleem waarschijnlijk zijn toevlucht zal moeten nemen tot de stralingscurve van Milancovitch. Er zijn voorbeelden bekend van vruchtbomen, die op droogteperioden reageren door geringe diktegroei. (Appel- en perebomen).

DE SINT PIETERSBERG VERLOREN?

„s Gravenhage. — In het Departement van Economische Zaken heeft een bijeenkomst plaats gehad van de Ministers van Economische Zaken en Onderwijs met de Directie van de Enci-fabrieken te Maas-

tricht. In deze bijeenkomst is van regeeringszijde aan de Enci-directie medege-deeld, dat de regering voornemens is haar voor 60 jaar concessie te verlenen tot het afgraven van de St. Pietersberg voor het winnen van de benodigde mergel. De directie van de Enci zal bij de St. Pietersberg een fabriek bouwen, welke rendabel wordt geacht met het oog op de lange duur der concessie.

In verband met de cementvoorziening van ons land, welke voor de bouwnijverheid van het hoogste belang wordt geacht, is de regering heengestapt over het bezwaar, dat door de afgraving een stuk natuurschoon zal verdwijnen.”

Dit bericht, dat op 11 November in de pers verscheen, heeft velen doen opschrikken. Wel wist men, dat de zaak er vrij somber voorstond. Toch heeft deze plotselinge beslissing zelfs ingewijden verrast. En zo is men genoodzaakt zich te realiseren dat ook bij deze botsing tussen stoffelijke en culturele belangen, deze laatsten, die niet in geld zijn uit te drukken, weer van minder belang geacht werden, ja, dat aan de culturele belangen maar nauwelijks aandacht werd geschonken.

Steeds immers hebben de instanties, die voor het behoud van de St. Pietersberg gepleit hebben, naar voren gebracht, dat het hier niet alleen om een natuurmonument, maar, veel meer nog, om een cultuurhistorisch monument gaat. Het eeuwenoude gangenstelsel, dat zich onder de gehele berg uitstrekt is niet door de natuur, maar door mensen gemaakt.

Door zijn grotere ouderdom en uitgestrektheid is dit een inderdaad uniek monument. Deze kant van de zaak schijnt echter, ondanks alle uitvoerige adressen niet voldoende tot de ministers te zijn doorgedrongen. In het officiële bericht wordt immers slechts over „een stuk natuurschoon” gesproken!

Zo dreigen dus deze onderaardse steengroeven, waarin volgens de overlevering de Romeinen reeds gewerkt hebben, verloren te gaan zonder dat er een behoorlijk wetenschappelijk onderzoek naar de wordingsgeschiedenis is ingesteld.

Deze houding van overheidswege is wel zeer vreemd, als men daarnaast ziet welke grote zorg de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemon-

derzoek besteedt aan het onderzoeken van de fundamenteën van de vele verwoeste kerken. Vóór deze door herbouw weer ontoegankelijk worden, wordt er zoveel mogelijk opgegraven, in kaart gebracht en gefotografeerd, zodat het nageslacht zal weten wat er t.a.v. de bouwgeschiedenis gevonden is. Maar de St. Pietersberg, een veel ouder en veel omvangrijker object, wordt, zonder dat een dergelijk onderzoek ingesteld is aan de vernietiging prijsgegeven!

Bedroevend is het, hierbij te constateren, hoe in brede kringen van de bevolking de strijd voor de St. Pietersberg niet als een strijd voor het algemeen belang, maar als een strijd voor persoonlijke belangen van enkelingen wordt gezien. Men leze slechts het „Advertentieblad” van 13 Nov. 1948, dat in een commentaar op de genomen beslissing o.m. zegt:

„Natuurlijk heeft het algemeen belang gezegevierd over dat van weinigen.”

Hierin proeft men dezelfde mentaliteit, waaraan Maastricht reeds het verlies van zijn stadspoorten, van zijn kruittoren etc. te wijten heeft.

Degenen, die thans t.a.v. de St. Pietersberg meer begrip verwacht hadden, zijn wel zeer teleurgesteld en dit vooral over de houding van de Maastrichtse pers.

Hoe de „Gazet van Limburg” op de oprichting van de Belgisch-Nederlandse St. Pietersberg-commissie reageerde, is hiernaast in extenso afgedrukt. Naar men ziet is de inhoud zó tendentius, dat zelfs de normen van het journalistiek fatsoen uit het oog verloren zijn. En daarbij is het niet gebleven. Aan het officiële bericht over de te verlenen concessie, voegde dit blad een foto van de berg toe, met een onderschrift, waarin o.a. het volgende te lezen staat:

„Deze afgravingen zullen naar het Zuiden worden voortgezet en volgens de plannen van de Enci zal de winning van de mergel geschieden achter coulissen van bergwanden, zodat het aanzicht van de berg vanuit de Maasvallei niet hindert.”

Bestudeert men nu de plannen van de Enci aan de hand van de maquettes en tekening, afkomstig van de Enci, dan blijkt deze voorstelling van zaken onjuist te zijn. Op de maquettes immers is de coulisse langs de Maasvallei op-

Bij Ons In Limburg

Wat is er toch aan de hand, dat plotseling in woord en geschrift, in vergaderingen van genootschappen, hier en elders, en in de kolommen van de bladen het natuurschoon van ons aller Pietersberg weer beklaagd wordt in een massaal, een aandoenlijk en in zijn pogingen overrompend offensief?

Ik, die aan de voet woon van dit fantastische stuk natuurschoon, en daar zeer voldaan mee ben, heb mij in haast en angst naar het duistere gat in mijn kelder gespoed, om te zien, of daar niet wellicht dhr. Moser en de zijnen van de E.N.C.I. bezig waren, ook reeds mijne woonstede te ondermijnen. Zo alarmierend waren de exclamaties van de natuurschoonapostelen.

Van natuurschoon gesproken en de schending daarvan. Enkele jaren voor de oorlog zagen wij ons Limburgs landschap ontsieren door lugubere masten, die na korte tijd onderling verbonden werden met kabels. De stroomvoorziening eiste dat en het Limburgs Landschap heeft zich nooit luidruchtig gegergd aan het gigantisch droogrek, dat zonder enige eerbied in al zijn smerigheid over het Limburgs landschap werd uitgezet. En dit, terwijl in die dagen het apostolaat voor het Behoud van het natuurschoon en een commissariaat bij de P.L.E.M. konden samengaan.

Wanneer het ontsierende droogrek over Limburg wordt weggenomen is onbekend. Wat wel bekend is, dat is, dat de E.N.C.I. —, die op dit ogenblik wel haast niet meer op adem komt in haar ijver in het belang van de wederopbouw en deviezen-winning, — niet van plan is, om de hele Pietersberg in haar keel te doen verdwijnen.

Wie ooit de E.N.C.I. bezocht, en de prachtige maquettes bestudeerde, waaruit blijkt, hoe de Pietersberg er over twintig, en hoe hij er over honderd jaar uitziet, moet tot de overtuiging komen, dat uit de noodzakelijke afgravingen van thans straks een paradijselijk stuk Limburg groeien kan, een schone attractie voor Maastricht en Zuid-Limburg. Dit toekomstig eldorado noemde een onzer allervroedste vaders: „niet lang geleden zeer ten onrechte „een holle kies” En dat was niet neties.

ROMMEDOU.

geruimd; op de tekening ziet men, dat op die plaats de nieuwe fabriek, (waarvoor in 1942 beslist de ruïne Lichtenberg moest verdwijnen),

geprojecteerd is! Verder is het uit maquette en tekening duidelijk, dat de groeve niet alleen naar het Zuiden, maar voornamelijk naar het Westen tot aan het Jekerdal, uitgebreid zal worden. Over voorlichting gesproken!

Zo zou men door kunnen gaan en wijzen op het wel zeer eigenaardige feit, dat de L.F.V.V. (Limburgse Federatie voor Vreemdelingenverkeer) de maquettes van de Enci als onderdeel van haar tentoonstelling in het hele land vertoont om propaganda te maken voor Limburg, met een opschrift, waarop vermeld wordt dat, „de natuur meestal alles weer na korte tijd herstelt.” Dit kan gedeeltelijk juist zijn voor natuurschoon, het is zeker niet juist voor cultuurmonumenten, zoals historische gebouwen en onderaardse eeuwenoude steengroeven.

Maar, zal men vragen, staat er dan niets tegenover dit geweldige offer? Het is weer de „Gazet”, die het publiek gerust wil stellen:

„We kregen van de Enci de verzekering, dat het plan ter verfraaiing van het afgegraven deel met de aanleg van een bos-, vijver- en wegenplan als een uitgestrekt ontspanningsgebied voor Maastricht alle aandacht van de Enci blijft houden.”

Het blad meent blijkbaar, dat men het hier maar mee moet doen.

De Enci eist, terecht, zekerheid dat er merkel beschikbaar is, voor zij kapitaal in een nieuwe fabriek gaat steken. Maar daartegenover had men toch meer dan de bovenstaande verklaring mogen verwachten. Het mag daarom werkelijk verontrustend heten dat in het officiële bericht over voorwaarden, die door de regering aan de Enci gesteld zijn of zullen worden, niet gerept wordt.

Tenslotte kan opgemerkt worden, dat het nu Gedeputeerde Staten van Limburg zullen moeten zijn, die de concessie aan de Enci verlenen, op grond van de provinciale afgravingsverordening. Zojuist hebben Gedeputeerde Staten een Commissie benoemd, die advies uit zal moeten brengen over de afbakening van het af te graven terrein, zonder de grootte daarvan aan te tasten. Hierin zijn ook twee vertegenwoordigers van het Natuurhistorisch Genootschap benoemd, n.l. Dr. E. M. Kruytzer en Drs. R. Kofman. Binnenkort zal deze commissie geïnstalleerd worden.

Zo ziet het er dus voor de St. Pietersberg zeer somber uit en deze beschouwing kan daardoor niet anders dan in mineur gesteld zijn. Dit mag echter niet tot pessimisme leiden.

Deze gebeurtenissen moeten ieder ervan overtuigen, dat hij een taak heeft in de strijd voor de culturele goederen van ons volk, waarin niemand gemist kan worden. Laat men beseffen, dat sinds de vorige eeuw dit bereikt is, dat thans de stadspoorten van Maastricht niet meer gesloopt zouden worden, men zou er iets anders op vinden als zij het verkeer belemmerden. Moge zo ook de tijd komen, dat men het behoud van natuur- en cultuur-historische monumenten als een algemeen belang ziet, zodat men bij een geval als het huidige zou zeggen: „Daar een cementfabriek bouwen? Dat kan daar niet!!!”

R. KOFMAN.

Maastricht, 9 Dec. 1948.

WANTSENNIEUWS UIT MIDDEN LIMBURG

door
RENÉ COBBEN
(Wageningen)

In mijn vorig artikel besloot ik met de vangst van *Aradus cinnamomeus*, een wants waarbij steeds de mannetjes macropter en de wijfjes meest brachyppter zijn.

Eén enkele vondst echter bij Herkenbosch op 23-III-1946 achter schors van een jonge lork leverde een massa ♀♀ op, die juist allen macropter waren. In Midden Limburg is deze soort overal aan te treffen, ook achter schors van spar en lork. Ook wordt jeneverbes, els, berk en wilg vermeld. Enkele ex.ex. sleepte ik wel eens van kruiden. Te Vlodrop vond ik op 23-XII-1943 veel ex. een paar cm. onder de grond achter denneschors; eveneens op 4-I-'46 te Herkenbosch. Ik ving deze diertjes altijd op gezonde bomen. Zij schijnen soms in scharen onder schors van zieke dennen voor te komen. Ofschoon sommigen *Aradus* als de oorzaak van de dennenziekte houden, beschouwen anderen haar voor secundair (Reh.).

Men vermoedt tegenwoordig, dat de *Aradiden* zich met het onder boomschors groeiend mycelium van paddestoelen voeden. *Aradus depressus* F. trof ik slechts éénmaal aan met larven (Herkenbosch) in boomstronken van de